

អ្នក តីបាទិត្តវិវាទស៊ីល

ជួយនរោយជំនាញរបស់ខ្លួនប្រចាំសប្តាហិរញ្ញវត្ថុ

និពន្ធដោយលោក Pual Van Mele និង លោក Nguyen Thi Thu Cuc
បកចំប្រជាពាសាអីឡូរដោយលោក សុខ បញ្ជាសុទ្ធី

មជ្ឈមណ្ឌលស្រួរតំបន់អាប្រិច (WARDA) មានគោលបំណងក្នុងការពង្រីកវិស័យដែលកំស្រួរនៅក្នុងតំបន់អាប្រិច ។ មជ្ឈមណ្ឌលក៏មានគោលបំណងបង្កើតនូវក្រុមដំជំណាកំតាមជំរឿក (IVC = Inland Valley Consortium) ដែលធ្វើការប្រាការថ្មីទៅលើការអភិវឌ្ឍន៍ដែលការបង្កើតយ៉ាងខ្លាំងទៅលើការបង្កើតនូវបច្ចេកទេសចិះនៅក្នុងតំបន់និងជំណាកំស្រាយដើម្បីកាត់បន្ទូយនូវសត្វិតលអវិជ្ជមានទាំងអស់ ដែលនឹងអាចកើតមានឡើងប្រព័ន្ធអេកូឡូសិច្ចមជាតិ ។ CAB អនុរាជាណី CABI ជាមុនការអនុរាជាណីមួយ ដែលធ្វើក្រុមសម្រាប់អនុស្សដីទាំងពេល ដោយស្ម័គ្រក និងប្រើប្រាល់នូវចំណោះដឹងក្នុងវិស័យកសិកម្ម ការគ្រប់គ្រងបិរិស្ថាន និងការអភិវឌ្ឍន៍ មនុស្សជាតិប្រកបដោយនិរន្តរភាព។

សង្គម

ត៊ិលាចិត្តនក់ដ្ឋានបស់យើង

ជាមួយនាយកឈរណ៍បស់នូវក្របសិទ្ធភាពខ្សែពាណិជ្ជកម្ម៖ សង្គម

និពន្ធដោយ លោក Pual Van Mele

ពិនិត្យ

លោក Nguyen Thi Thu Cuc

២០០៣

CAB អន្តរជាតិ

ISBN 9291133116

សេវាបន្ទូលបន្ថែមនូវការគ្រប់គ្រង

ត្នោតិត្យិកនៅខេះ

លោក Van Mele, P. និង លោកស្រី Cuc, N.T.T / 2007/អង្គង់ជាមិត្តភកកិរបស់យើង:

ជ្រុយអោយដឹកការបស់អ្នកប្រធើរឡើងតាមរយៈអង្គង់ (កំសំរូលលើកទី ២)

មជ្ឈមណ្ឌលស្សរៀតបន្លំអាប្រិច (WARDA), ទីក្រុង Cotonou ប្រទេស Benin និង CABI

ទីក្រុង Egham, ចក្រការអង់គ្លេស, ពី២ ទីតាំង

រូបថត

រូបថតរួយខ្សោយ ចំពោះយើ Henk van deng berg

រូបថតការធ្វើបាក់សុត រូបទី១ ចំពោះយើ Angela M.I. de Farias (ទី ២, ៣ និង ទី ៤)

សុតីយោអន្តរជាតិ Nigel Cattlin/Holt

រូបថតផ្សេងៗឡ្វោត ចំពោះយើ Nguyen Thi Thu Cuc និង Paul Van Mele

ទិន្នន័យ និង នាយករដ្ឋបច្ចេកទេស

Marcella Vroljiks

ធម្មតាបែងចែក

អ្នកសិទ្ធិអន្តរជាតិសំរាប់អភិវឌ្ឍកសិកម្ម (IFAD)

គ្រឹះស្ថានសំរាប់ការអភិវឌ្ឍ សៀវភៅ និង សុខភាព (CFH)

ទូទៅជំនាញបញ្ហាប្រជាធិបតេយ្យ

CABI Bioscience (ទីក្រុង Egham ចក្រការអង់គ្លេស)

សាកលវិទ្យាល័យ Can Tho (ខេត្ត Can Tho ប្រទេសវេវ៉ែតណាម)

កសិករដាក់ដឹកការលើបុរីប៊ែង (Mekong Delta ប្រទេសវេវ៉ែតណាម)

មជ្ឈមណ្ឌលការពារដឹកការប្រចាំតំបន់ (Tien Giang ប្រទេសវេវ៉ែតណាម)

VACVINA (សមាគមអ្នកដឹកការជាតិវេវ៉ែតណាម)

ការង្រៀបចំ និង អភិវឌ្ឍន៍

Carmenza Bacca Ramirez

ការង្រៀបចំ និង អភិវឌ្ឍន៍ នៃ ការង្រៀបចំ និង អភិវឌ្ឍន៍

Modern Lithographic (K) Limited

នីរាង Nairobi, ក្រុង គ្រប់រដ្ឋមន្ត្រី Kenya

ការង្រៀបចំ និង អភិវឌ្ឍន៍ នៃ ការង្រៀបចំ និង អភិវឌ្ឍន៍

សាធារណរដ្ឋមន្ត្រី និង អភិវឌ្ឍន៍ (IFC)

នីរាងភ្នំពេញ ប្រទេសកម្ពុជា

ការបង្ហាញការង្រៀបចំ និង អភិវឌ្ឍន៍ (២០០៣)

ការបង្ហាញការង្រៀបចំ និង អភិវឌ្ឍន៍ (២០០៤)

ការបង្ហាញការង្រៀបចំ និង អភិវឌ្ឍន៍ (២០០៥)

ការបង្ហាញការង្រៀបចំ និង អភិវឌ្ឍន៍ (២០១០)

ចាសិរា

អំពីសេវាឯករណ៍ ៩

■ ផ្នែកទី ១ ការណែនាំអោយស្តាល់ពីសត្វវិធីមុជាតិវិ សត្វមានប្រយោជន៍ ៣	៣
សត្វវិធីមុជាតិវិ សត្វមានប្រយោជន៍តិជាមិត្តភក្តីរបស់កសិករ ៤	៤
ខ្ញុំស្រួលចំណែកប្រជាក់ទៅ ៦	៦
របៀបស្វែងរកមិនបានបានបាន..... ១១	១១
តើសត្វុធមិត្រដែលអាជមានដីនីវិទេ? ១៣	១៣
តើអង្គនពិតជាបុគ្គលិកសាធារណ៍មេដៃទៀតវិទេ? ១៦	១៦
តើអ្នកអាចស្វែងរកយើពុំអង្គននៅក្នុងណាយី៖? ១៨	១៨
តើហើរបាត់អ្នកជាប់ចំរក្សាមអង្គន? ២០	២០
■ ផ្នែកទី ២ តើអង្គនរស់នៅដោយរបៀបម៉ែន? ២២	២២
តើអ្នកភ្នាប់របស់អង្គនដែរវិទេ? ២៣	២៣
សង្គមអង្គន ២៤	២៤
តើនៅពេលណា និង កន្លែងណាប់ដែលអ្នកអាចស្វែងរកយើពុំស្ម័គ្រ វិ ម្នាស់ក្សិត្រី? ២៥	២៥
តើអ្នកដឹងទៅ តើកួនអង្គនមានរូបរាងដូចម៉ែច? ២៧	២៧
តើអ្នកធ្លាប់យើពុំអ្នកសាន់សង់អគារ កំពុងធ្វើការដែរវិទេ? ២៨	២៨
តើមានសំបុកចំនួនបុន្ណាន ដែលអ្នកអាចរកយើពុំនៅក្នុងមួយអាណាពក្រ? ៣០	៣០
ប្រព័ន្ធប្រកាសអាសន្នប្រកបដោយអត្ថប្រយោជន៍ ៣១	៣១
តើមានអ្នកដែលសំរាប់ជាមាបករនៅពេលល្អាច់? ៣១	៣១
តើអង្គនពិតជាដឹងអោយពួកសំគួលិតបានឱ្យតិសារធាតុដើមកើនឡើង? ៣២	៣២
តើយើដឹងអាចរក្សាមអង្គនបានពេព្យមួយផ្ទាំងវិទេ? ៣៤	៣៤
តើអង្គនពិតជាក្រោរការរួមជាតិជាកំណែកក្នុងការធ្វើសំបុកវិទេ? ៣៥	៣៥

■ ផ្នែកទី ៣ របៀបនៅក្រោមអ្នកដីដោយប្រសិទ្ធភាព.....	៣៦
ការចិត្តឲ្យអ្នកដី: តើវាមានការលំបាតក្នុងការរៀនទេ?.....	៣៧
តើខ្ញុំរៀបចំការចិត្តរបស់ខ្ញុំដោយរបៀបណា?.....	៣៨
តើខ្ញុំធ្វើការកំចាត់ព្រៃមោចដែឡើតដោយរបៀបណា?.....	៣៩
តើនៅពេលណា និង របៀបណា ដែលខ្ញុំត្រូវដោនិសនិសសំបុកសំរាប់បង្កើតជាអាណាពក្រមិន?.....	៤១
តើនឹងមានអ្នកដីទៀតទេ? បើសិនជានូវឯមិនអាចរកបានមួយសំបុកលោក?.....	៤២
តើខ្ញុំនាំសំបុកថ្មីឱ្យចិត្តការដោយរបៀបណា?.....	៤៣
តើខ្ញុំដែឡើតដោយវិធីណា?.....	៤៤
តើខ្ញុំអាចធ្វើការពង្រាយអ្នកដីពាល់ពេញចំការខ្ញុំដោយរបៀបណា?.....	៤៥
តើខ្ញុំត្រូវធ្វើយ៉ាងម៉ែងដើម្បីបញ្ជូនការប្រយុទ្ធឌារាងអាណាពក្រមអ្នកដី ២?.....	៤៦
ខ្ញុំដែលចំណូនការដោយអ្នកដី និង ពួកគេនឹងក្រួយដារីទី!.....	៤៧
តើនឹងមានអ្នកដីទៀតទេ? បើសិនជានូវឯមិនបានការពារតុកិមិវិកទេ? ទីកនោះបានដើម?.....	៤៨
តើខ្ញុំអាចកាត់បន្ថយការឈើចាប់ដោយសារការខាងបស់អ្នកដីដោយរបៀបណា?.....	៤៩
■ ផ្នែកទី ៤ តើអ្នកដីដោយជីវិតយើងឱ្យប្រសើរដោយរបៀបណា?.....	៥១
ធ្វើដោយបិរិញ្ញានមានលោកណាតាត់.....	៥២
សន្យាំបានថ្មីការឃោះ.....	៥៣
ដើមីតបានដោយយើសរិភាសា.....	៥៤
ថែករាំលេកបទពិសាងនឹងរបស់អ្នក.....	៥៥
■ សំរាប់ការអារម្មណ.....	៥៦
តើត្រូវទាក់ទងនរណាទៀត?.....	៥៧

លោក Paul Van Mele បានទទួលបន្ទីរព្រៃច្រត់
សែស់តាត់ផ្លូវកសិកម្ម និងពិនិត្យរូបវិទ្យា (Ethnobotany)
ជាមើកដែលបុងបិទសាកលវិទ្យាល័យ Ghent នៅក្នុងឆ្នាំ
១៩៩២ ។ នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០០ លោកបានទទួល
កិត្តិយភាព (PhD) ពីសាកលវិទ្យាល័យ Wageningen
ដែលបានធ្វើឡើងនៅក្នុងការបង្កើតគម្រោង ការបង្កើតគម្រោង
និងវិធានការការពារបែបដឹងសាល្បេ ។ តាត់ឆ្នាំប៉ាង
អ្នកបណ្តុះបណ្តាលជាន់ខ្ពស់នៅក្នុង CAB អនុជាតិ
និងនៅពេលបច្ចុប្បន្ននេះ តាត់ជាប្រជាន់នៃអ្នកជ្រើន
ផ្សាយបច្ចេកទេសនៅក្នុង WARDA ។ លោកបានទទួល
Van Mele បានឈ្មោះថា “រៀបចំស្រីរោងឆ្នាំ”
“រៀបចំស្រីរោងឆ្នាំ” និង “ការរៀបចំស្រីរោងឆ្នាំ”
សិក្សាដែលបានបង្កើតឡើង និងបានបង្កើតឡើង និងបានបង្កើតឡើង

វិភាគជាតិ ឬ **សេដ្ឋកិច្ចជាតិ** (Agrochemical) ដែលធ្វើ
រោងចំនួលប្រើប្រាស់សម្រាប់ប្រកបដោយ
សេដ្ឋកិច្ចភាពដោយផ្តល់អង្គភាពប្រព័ន្ធឌីជីថតទៅប្រព័ន្ធអេកូ
ឡូសិមូលដ្ឋាន ។ លោកបណ្ឌិត Paul Van Mele ជាអ្នកស្តីការណាត្វាមុខ
ផ្សេងៗជាប្រធ័នកវិទ្យាលេខាដៃខ្លួន នាម **WARDA** និងលោកស្រីបណ្ឌិត
Nguyen Thi Thu Cuc ដែលជាអ្នកបណ្ឌិតសាស្ត្រមួយរបៀបនៅក្នុង
សាកលវិទ្យាតីយ Can Tho បានបញ្ជាលទូទៅដែលដឹងផ្តល់អ្នកស្រីបណ្ឌិត
សាស្ត្រ និងរួមជាមួយចំណោះដឹងរបស់កសិករ ដឹងមិនបានដឹងទាន់
សេវាៗនេះប្រកបដោយភាពទាក់ទង និងភាពស្រស់ស្អាត ។ វានៅ
និងមានសារៗប្រយោជន៍ចំពោះនិយុតិតនៅសាកលវិទ្យាលេយ អ្នកការ
ក្រោរដ្ឋាកិច្ច បុគ្គលិកផ្សេងៗព្រៃយ និងអ្នកទាំងអស់ដែលជាប់ទាក់
ទងនិងការផ្តល់បច្ចេកទេសពីក្រុងការស្របតាមទេសលំកសិករ ។

CAB អន្តរជាតិ
ISBN 9291133116